

Sammanställning för åtgärdsområde

19. Kustnära område syd samt

29. Skälderviken

Denna sammanställning baseras på allmän information om åtgärdsområdet som varje länsstyrelse har tagit fram samt information som fanns i VISS i september 2014. Det kan finnas ytterligare förbättringsbehov och krävas ytterligare åtgärder för att nå god status i åtgärdsområdets vattenförekomster än de som anges här. I det fortsatta vattenförvaltningsarbetet är en prioritering av angivna åtgärdsförslag viktig.

Länsstyrelserna kommer fortsätta arbeta i VISS även under samrådsperioden, och kommer där det behövs komplettera med exempelvis mer data eller fler åtgärder. Det kommer då att synas i VISS och kan skilja sig från informationen i detta dokument.

Inledning

Åtgärdsområdet kustnära områden syd är 300 km² stort och består av den nordöstra delen av Kullen, Bjärehalvön, en smal remsa mellan dessa två områden och Hallands Väderö.

Åtgärdsområdet på Kullen tillhör till största delen till Höganäs kommun, medan den östra och den södra spetsen tillhör Helsingborgs kommun. I Kullenområden finns det två större vattenförekomster som mynnar i havet, Görslövsån och Oderbäcken. Görslövsåns källområde ligger söder om Mjöhult medan källan av Oderbäcken ligger vid Välinge. Det finns dessutom två mindre vattendrag, Görssen som mynnar i Görslövsån och Oderbäcken II, som mynnar i Oderbäcken. Alla vattendrag är utdikade och vissa är även delvis rätade. I åtgärdsområden finns det en liten damm, Tvättedammen, som ligger vid Oderbäcken och sex anlagda våtmarker som ligger vid Görslövsån, vid Oderbäcken II och vid kusten vid Norra Häljarö. Görslövsån och Oderbäcken är näringsrika vattendrag som är negativt påverkade av miljögifter och övergödning, även vattenuttag påverkar vattenmängden negativt.

Landskapet i den södra och östra delen av åtgärdsområdet är till största delen platt och präglad av jordbruksmark (79 procent) och öppen mark (11 procent). Spåren från mänsklig aktivitet går tillbaka ända till stenåldern. De få skogsarealer som finns ligger längs den mycket branta kusten vid norra spetsen. Kullens spets har höga naturvärden och är ett mycket populärt utflyktsmål för vandring, klättring mm. medan havsmiljöerna vid spetsen är ett populärt dykningsområde. Hela Kullspetsen omfattas av Natura 2000 Art och Habitat Direktivet.

Åtgärdsområdet vid Bjärehalvön tillhör till Båstads kommun utom den södra spetsen, som tillhör Ängelholm kommun. Det finns fyra bäckar i området som alla är öst-väst orienterade och mynnar direkt i havet, Hovbäcken, Myltebäcken, Vadbäcken och Möllebäcken. Deras längd varierar mellan 5,5 och 8,7 km. I Vadbäcken och Möllebäcken finns delvis passerbara vandringshinder. Bara en liten andel av bäckarna är utdikade. Det finns flera små anlagda våtmarker varav fyra vid Perstorp, en vid utloppet av Myltebäcken, en södra om Västra Karup och en vid mynningen av Möllebäcken. Den dominerande bergarten är gnejs med undantag av den östra spetsen, som utgörs av sedimentära bergarter, och den dominerande jordarten är en morän. Grundvattentakten

utgörs av nio grundvattenförekomster av vilka fem är dricksvattentäkter. Den största delen av Bjärehalvön har mycket goda uttagsmöjligheter för grundvatten.

Landskapet på Bjärehalvön är kuperat och består till 66 procent av jordbruksmark och cirka 18 procent av öppen mark. Små skogsarealer finns utspridda över nästan hela ön och täcker cirka 8 procent av åtgärdsområdena. Förutom den södra spetsen så är nästan hela kustlinjen av Bjärehalvön skyddad enligt Natura 2000. Området är av riksintresse ur naturvårdssynpunkt och har geologiska, botaniska och zoologiska kvaliteter, som bör bevaras för den vetenskapliga naturvården. Den geologiskt mest intressanta delen är Hovs hallar med branta klippstup och fängslande naturscenerier.

Hallands Väderö ligger utanför Bjärehalvön och har inga större vattendrag, men ett flertal små dammar och våtmarker. Ön är ett populärt utflyktsmål på grund av sin vackra natur som är mycket skiftande. I förhållande till sin storlek är ön en av landets artrikaste platser och hela ön och havsmiljön runt omkring är Natura 2000 område. Berggrunden på ön utgörs av gnejs med bara ett tunt jordtäckte på bergen.

Största tätorter i hela åtgärdsområdet är Höganäs och Båstad, som båda endast ligger delvis i åtgärdsområdet, Torekov, Vejbystrand, Jonstorp och Arild är några andra. Jordbruk har stor betydelse i åtgärdsområdet. Som följd är särskilt landskapet på Kullen starkt utdikad och vattendragen delvis rätade. Båda Görslövsån och Oderbäcken används för att bevattna åkrarna runt omkring. Under sommarmånaderna, särskilt under augusti, brukar båda vattenförekomsterna uppvisa väldigt låga vattenflöden. För alla andra vattendrag saknas det information om vattenuttag.

Turism har en stor ekonomisk betydelse på både Kullen och Bjärehalvön. Bäckens Görssen som är tillflöde till Görslövsån används för bevattning av en golfbana. De tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheterna i åtgärdsområdet utgörs av en deponi och ett avloppsreningsverk, metall- och plastbearbetande företag, produktion av kemikalier, ett krematorium, några vindkraftverk och en gård med djurhållning.

I åtgärdsområdena är två vattendrag, två kustvatten (Skälderviken) och 20 grundvattenförekomster utpekade som vattenförekomster enligt vattenförvaltningen. Alla ytvattenförekomster har bedömts ha sämre än god ekologisk status, tabell 1. Med tanke på problem med båda miljögifter och övergödning i vattnet är det stor risk att vattenförekomsterna inte kommer att kunna följa miljökvalitetsnormerna. Flera av grundvattenförekomsterna har bedömts riskera att inte kunna följa miljökvalitetsnormerna, men 3 har bedömts ha otillfredställande kemisk status och en otillfredställande kvantitativ status. För att förbättra den ekologiska statusen behöver åtgärder genomföras i vattenförekomsternas delavrinningsområden.

Tabell 1. Fördelningen av ekologisk status per vattenkategori i Kustnära område syd och Skäldervikens åtgärdsområden. Siffran anger antal vattenförekomster som klassats till hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig ekologisk status. För grundvatten god kvantitativ- och kemisk status samt otillfredsställande kvantitativ- och kemisk status. Även totala antalet ytvattenförekomster (VF) som har sämre än god ekologisk status (GES) eller för grundvattenförekomster (GVF) god kvalitativ status (GKvS) och god kemisk status (GKeS) visas.

Status	Hög	God	Måttlig	Otillfredsställande	Dålig	Totalt antal VF < GES
Kustvatten	0	0	2	0	0	2
Vattendrag	0	0	0	1	1	2
	God kvantitativ status	God kemisk status	Otillfredsställande kvantitativ status	Otillfreds- ställande kemisk status	Totalt antal GVF < GKvS kvantitativ status	Totalt antal GVF < GKeS kemisk status
Grundvatten	19	17	1	3	1	3

Övergödning

Det Kustnära området syds åtgärdsområde är till största delen platt och präglad av jordbruksmark (79 procent). Kväve förlusterna från åkermarken till vattendragen är mycket höga i hela åtgärdsområdet. Fosforförlusterna är höga på Kullen och mycket höga på Bjärehalvön. Hallands Väderö har ingen åkermark men extensiv djurhållning. Detta påverkar även de två kustvattenförekomsterna i Skäldervikens åtgärdsområde.

Betydande påverkan

Det antropogena bidraget av näringsämnen från jordbruket är betydande. På Bjärehalvön är antalet djurenheter med 3 848 vilket är lägre än på Kullen (5 407 djurenheter) och andelen betande djur som mjölkkor och får är hög (kring 50 procent). På Kullen dominerar inomhus intensivdjurhållning (grisar och höns) med över 90 procent.

Förbättringsbehov

I åtgärdsområdena har alla ytvatten bedömts ha förbättringsbehov gällande övergödning. Reduktionsbehovet för fosfor har skattats till cirka 2,5 ton/år för att uppnå en god status i områdets ytvattenförekomster. Åtgärderna som riktas mot fosfor ger i de flesta fall även en effekt på kväve vilken tas med i beräkningen. I åtgärdsområdet finns även en grundvattenförekomst som inte uppnå god status med avseende på nitrat och 10 som riskerar att inte uppnå god status på grund av näringsämnen. Hänsyn till dessa förekomster bör tas då åtgärder ska genomföras i området.

Åtgärder

Under förvaltningscykeln 2009-2015 har ett antal åtgärder genomförts för att minska näringsbelastningen inom Kustnära område syds åtgärdsområde vilka även har effekt på Skäldervikens åtgärdsområde, tabell 2.

Tabell 2. Genomförda fysiska åtgärder för övergödning i Kustnära område syds åtgärdsområde (VISS 20140915). Omfattningen visar hur många ha, st, eller annan enhet som omfattas av åtgärden. Effekt och kostnad är den sammanräknade effekten och kostnaden per åtgärdskategori. För mer information om åtgärds kategorier, se åtgärdsbiblioteket i VISS eller åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt.

Åtgärd	Antal åtgärder	Omfattning	Effekt (kg/år)		Total Kostnad* (tusen kr)
			N	P	
Miljöskyddsåtgärder enligt miljöstödet	15	2 303 ha	2 994 kg/år	92 kg/år	45
Minskat kväveläckage med fånggröda	16	1 458 ha	3 246 kg/år	0 kg/år	228
Vallodling i slättlandskapet	16	3 592 ha	0 kg/år	0 kg/år	1 708
Vårplöjning	13	502 ha	7 028 kg/år	13 kg/år	158
Skyddszoner i jordbruksmark	10	60 ha	-	-	2 903
Våtmark för näringsretention	6	16 ha	-	48 kg/ha	11 271
Summa	76		13 268 kg/år	153 kg/år	16 313

- ingen effekt beräknad

* kostnad beräknad utifrån schablon eller inlagda värden i VISS av Länsstyrelsen. Kostnaden är utslagen på respektive åtgärds livslängd.

I tabell 3 presenteras förslag på en kostnadseffektiv åtgärds kombination som ansetts vara tillgänglig inom åtgärdsområdet och som uppnår en effekt på cirka 2 600 kg fosfor per år. Detta innebär att vi når det beräknade reduktionsbehovet på 2 500 kg fosfor per år med de föreslagna åtgärderna. Om de föreslagna åtgärderna utförs får det samtidigt en positiv effekt på kväveläckaget, vilket ännu inte beräknats på åtgärdsområdesnivå. Den sammanlagda kostnaden för de föreslagna åtgärderna är cirka 18 miljoner kronor.

Tabell 3. Förslag på fysiska åtgärder för övergödning i Kustnära område syds åtgärdsområde (VISS 20140915). Omfattningen visar hur många hektar, storlek, eller annan enhet som omfattas av åtgärden. Effekt (fosfor, P, och kväve, N) och kostnad är den sammanräknade effekten och kostnaden per åtgärds kategori.

Åtgärd	Antal åtgärder	Omfattning	Effekt (kg/år)		Kostnad * (tusen kr/år)
			N	P	
Anpassade skyddszoner	12	345 ha	-	443	168
Kalkfilterdike	3	217 ha	-	21	137
Minskat P-läckage vid spridning av stallgödsel	4	98 378 kg	-	427	705
Skyddszoner i jordbruksmark	4	340 ha	-	56	3 055
Strukturkalkning	3	550 ha	-	64	0
Fosfordamm	4	10 ha	6 744	697	494
Våtmark för näringsretention	4	395 ha	-	194	1 220
Åtgärdande av EA till hög skyddsnivå	4	1 400 st	-	79	1 241
Åtgärdande av EA till normal skyddsnivå	4	1 400 st	1 609	516	9 236
Installera fosforfällning vid bräddat avloppsvatten	1	1 st	-	24	332
Ökad rening av P till 0,1 mg/l vid avloppsreningsverk	3	3 st	-	109	1 480
Summa	46		8 353	2 630	18 068

- ingen effekt beräknad

* kostnad beräknad utifrån schablon eller inlagda värden i VISS av Länsstyrelsen. Kostnaderna är utslagna på respektive åtgärds livslängd.

Fysiska förändringar

Vattendragen inom Kustnära område syd har rätades och kanaliseras kraftigt i jordbruksbygden på 1950 - 60-talet, både för vattenkraftsproduktion och ökad jordbruksproduktion. Inom åtgärdsområdet finns två ytvattenförekomster som bedömts ha problem med fysiska förändringar.

Betydande påverkan

Görslövsån har varit utsatt för omfattande kanalisering och utdikning vid ett par tillfällen. Den långsamma avrinningen och ringa nivåskillnaden gör att markerna kring ån ofta översvämmas vid riklig nederbörd i kombination med högt vatten i Skälderviken.

Förbättringsbehov

Inom åtgärdsområdet har två vattendrag bedömts ha förbättringsbehov gällande fysiska förändringar. Det rör sig om förbättringar med avseende på morfologiska förändringar till följd av rätningar, rensningar, vattenuttag och barriärer.

Åtgärder

Under förvaltningscykeln 2009-2015 har inga åtgärder genomförts för att minska problemet med fysiska förändringar. För att komma till rätta med morfologiska förändringar behöver åtgärder genomföras. I dagsläget finns endast förslag på vattenuttagsåtgärd i en vattenförekomst. För att veta vilka åtgärder som krävs behöver åtgärdsutredning och efterföljande genomförande av åtgärder ske i de vattenförekomster som riskerar att inte följa miljö kvalitetsnormerna på grund av fysisk påverkan.

Miljögifter

Inom de två åtgärdsområdena finns en risk att föroreningar och miljögifter kan komma till vattnet från äldre förorenade områden eller från pågående verksamheter. Det beror bland annat på punktutsläpp från industrier och reningsverk och förorenade sediment.

Betydande påverkan

Inom de två åtgärdsområdena finns ett fåtal industrier, reningsverk och tätorter med utsläpp till vattenmiljöer. Det finns även förorenade områden i områden där det tidigare har bedrivits verksamheter. Speciellt i skredområden kan läckage av ämnen utgöra ett hot mot vattenkvaliteten. Förhöjda halter av kvicksilver i fisk har uppmätts eller beräknas förekomma i alla ytvattenförekomster i åtgärdsområdena.

Förbättringsbehov

Inom de två åtgärdsområdena har alla vattenförekomster bedömts till sämre än god status om kvicksilver inkluderas. Exklusive kvicksilver är det endast en grundvattenförekomst som bedömts ha problem med miljögifter och därmed har ett förbättringsbehov. Det finns 12 grundvattenförekomster som riskerar att inte följa normerna på grund av sänkt kemisk status och därmed kan ha ett förbättringsbehov gällande miljögifter.

Åtgärder

Under förvaltningscykeln 2009-2015 har ett antal åtgärder genomförts för att minska belastningen av miljögifter i det Kustnära området syds åtgärdsområde. Dessa har även effekt på Skäldervikens åtgärdsområde. Efterbehandling av miljögifter har skett på 6 platser och 522 hektar jordbruksmark har odlats utan bekämpningsmedel inom Landsbygdsprogrammets miljöstöd.

I de vattenförekomster som inte följer miljö kvalitetsnormerna på grund av miljögifter behöver det utredas vilka källor som bidrar med mest miljögifter. I en del områden känner man redan till flera åtgärder som behövs. Men i de flesta fall är källorna många och de kan vara svåra att spåra. För att komma till rätta med miljögiftsproblemet i det Kustnära område syd har efterbehandling av miljögifter föreslagits i en vattenförekomst. Ytterligare åtgärder kommer att ske efter att utredningar genomförts.

Främmande arter

Det finns ett antal för Sverige främmande arter som är helt eller delvis etablerade i och i anslutning till svenska sjöar och vattendrag. En del av dessa är så kallade invasiva arter vilket betyder att de kan tränga undan inhemska arter. I Skäldervikens åtgärdsområdes vattensystem har främmande växt- och djurarter påträffats. Nordamerikansk havsborstmask (*Marenzelleria viridis*) och Amerikansk kammanet (*Mnemiopsis leidyi*) har påträffats. Underlaget är för osäkert för att i dagsläget kunna dra några slutsatser om påverkan på ekologisk status. Detta behöver undersökas ytterligare innan betydande påverkan och förbättringsbehov kan bedömas och eventuella åtgärder föreslås.

Skydd av dricksvatten

I sydöstra delen av åtgärdsområdet dominerar silt och sedimentära bergarter som sandsten, medan kustarealerna vid norra kanten av åtgärdsområdet utgörs av gnejs, granit och diabas. Jordarterna i åtgärdsområdet varierar mycket och är anordnade i en snabbt växlande mosaik. De dominerande jordarterna är morän mellanlera, mellansand-grovsand och glacial styv lera. I området finns sex delvist överlappande grundvattentäckter och fyra av dem är dricksvattentäckter. Det finns goda uttagsmöjligheter i åtgärdsområdet utom i den norra spetsen (urberg). Inga vattentäckter saknar tillräckligt skydd och därför behöver inga ytterligare åtgärder genomföras.